

Nr 8

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående skattebefrielse för bidrag från s. k. länsstiftelser m. m.; given Stockholms slott den 12 december 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

Bemyndigande begäres att, i den mån det arbetsmarknadspolitiska läget det påkallar, meddela skattebefrielse för bidrag till skogsbruket från vissa stiftelser m. m. som bildats i enlighet med de under tidigare år träffade överenskommelserna om konjunkturutjämningsavgifter och liknande avgifter från företag inom skogsindustrien.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 de-
cember 1958.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och handelsdepartementen anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *skattefrihet för vissa bidrag från s. k. länsstiftelser m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning. Under åren 1947—1952 träffades mellan staten å ena sidan samt branschföreningar och företag inom skogsindustrien å andra sidan överenskommelser att vid export av vissa skogsindustriprodukter avgifter skulle inbetalas till av skogsindustrierna bildade stiftelser (fonder) för att framdeles utbetalas till industrierna och till vissa för sociala, skogsvårdande och tekniskt-vetenskapliga ändamål bildade stiftelser. Åtgärderna syftade till att bidra till en prisstabilisering på hemmamarknaden.

Beskattningsfrågorna i samband med inbetalning och återbetalning av avgifterna reglerades genom särskilda författningar åren 1947, 1948, 1950, 1951 och 1952. I fråga om 1947—1950 års avtal reglerades beskattningen i princip så, att exportföretagen erhöll avdrag vid inkomsttaxeringen för avgifterna men att företagen skulle beskattas för medel som återbetalades till företagen eller eljest kom dem tillgodo.

Enligt 1948 och 1950 års avtal skulle viss del av avgifterna tillfalla dels s. k. länsstiftelser för det enskilda skogsbruket för att användas för åtgärder som gagnar det enskilda skogsbruket, och dels vissa andra stiftelser. I skrivelse som inkommit till finansdepartementet den 6 augusti 1958 har *Svenska cellulosaföreningen* och *Svenska trämasseföreningen* riktat vissa anmärkningar mot bestämmelserna om beskattning av sådana bidrag från länsstiftelse som kommer exportföretag tillgodo. Föreningarna hemställer att bestämmelserna — bl. a. i belysning av sysselsättningsproblemen i skogsbygderna — måtte i vissa närmare angivna hänseenden omarbetas.

Därefter har Svenska trävaruexportföreningen och Svenska pappersbruksföreningen i särskilda skrivelser som inkommit till finansdepartementet den 9 och den 16 augusti 1958 uttalat sin anslutning till den av cellulosaföreningen och trämasseföreningen gjorda framställningen.

Över skrivelserna har, efter remiss, *yltranden* avgivits av kammarrätten, riksskattenämnden, skogsstyrelsen samt länsstyrelserna i Gävleborgs, Väster-norrlands och Jämtlands län.

Gällande bestämmelser m. m. Enligt 1947 och 1949 års avtal (se SFS 1947: 339 och 1950: 25) skulle konjunkturutjämningsavgifter inbetalas till vissa stiftelser för att disponeras — förutom för förvaltningsändamål — för forsknings- och andra ändamål, som var av samfällt intresse för den av avgifterna berörda industrien. Belopp som inte disponerats på angivet sätt skulle återbetalas senast under januari 1953. Vid inkomsttaxeringen medgavs avdrag vid beräkning av nettointäkt av rörelse för belopp som tillgodoförts stiftelserna. Å andra sidan stadgades, att medel som utbetalades från stiftelserna till skattskyldig, som ägde njuta avdrag för till stiftelserna inbetalade belopp, skulle beskattas hos mottagaren såsom intäkt av rörelse för det beskattningsår då medlen kommit honom tillgodo.

Även enligt 1948 och 1950 års avtal skulle konjunkturutjämningsavgifter inbetalas till vissa stiftelser för att sedermera delvis återbetalas direkt till industrierna. Betydande delar av avgifterna skulle dock disponeras på annat sätt. Avtalen förutsatte bildandet av s. k. länsstiftelser för det enskilda skogsbruket och skogsindustrien (i fortsättningen kallade länsstiftelser), stiftelsen centralfonden för anställda inom skogsbruket (i fortsättningen kallad centralstiftelsen), särskilda företagsstiftelser för social verksamhet (fortsättningsvis kallade företagsstiftelser) samt stiftelsen pappersbrukens forskningsinstitut. Delar av avgifterna skulle överföras till sistnämnda stiftelser för att användas för speciella ändamål.

Till länsstiftelserna skulle sålunda enligt 1948 års avtal överföras 20 procent av de för kemisk och mekanisk massa utgående avgifterna. Enligt 1950 års avtal skulle till länsstiftelserna överföras i regel 10 procent men i vissa fall 7 procent av konjunkturutjämningsavgifterna.

Nämnda länsstiftelser skulle bildas en för varje län, där företag som erlagt avgifter normalt brukade uttaga massaved. Stiftelsernas medel skulle användas till anslag för åtgärder till gagn för det enskilda skogsbruket i länet (bolagsskogar och övriga enskilda skogar). Bland de åtgärder, som kan komma i fråga till anslag från länsstiftelserna, nämnes i avtalen särskilt vägbyggnader, skogsodling, skogsförädling och dikning.

Enligt 1950 års avtal skall länsstiftelserna tillkommande medel under åren 1958—1962 överföras till stiftelserna med en femtedel årligen i januari. Det är dock Kungl. Maj:t obetaget att vid vikande konjunkturer med selsättnings- och avsättningssvårigheter inom förevarande industrier medgiva tidigare utbetalning.

Avtalen innehåller även närmare bestämmelser om länsstiftelsens organisation. Enligt dessa skall stiftelsens angelägenheter handhas av en styrelse, som består av fem ledamöter, av vilka två utses av de cellulosa- och trävarnföretag, som bidragit till medlens tillkomst, en utses av skogsägareförening-

arna inom länet och en utses av länets skogsvårdsstyrelse; den femte ledamoten, tillika ordförande, skall vara landshövdingen i länet eller, om han ej kan åtaga sig uppdraget, landssekreteraren eller en av länsstyrelsen särskilt förordnad person.

Till centralstiftelsen skulle överföras enligt 1948 års avtal 6 procent och enligt 1950 års avtal 10 procent av vissa av konjunkturutmättningsavgifterna. Stiftelsens medel skulle disponeras för sociala ändamål till förmån för de anställda inom skogsbruket och skogsindustrien, t. ex. understöd åt sjuka och behövande, yrkesutbildning, studiestipendier, anskaffande av semesterhem, beredande av semestervistelse, uppförande av lokaler för förenings- och ungdomsverksamhet vid industriföretag eller i skogsbygden samt för understöd till förbättrande av levnads- och bostadsförhållanden, särskilt inom mera avlägsna skogsbygder.

Centralstiftelsens styrelse skall bestå av elva ledamöter, av vilka fyra utses av cellulosaföreningen, en utses av envar av trämasseföreningen, industritjänstemannaförbundet, arbetsledareförbundet, pappersindustriarbetareförbundet, skogs- och flottningsarbetareförbundet och sågverksindustriarbetareförbundet samt en, tillika ordförande, utses av Kungl. Maj:t efter samråd med cellulosaföreningen och trämasseföreningen. Beslut om utbetalning av bidrag från stiftelsen skall, om styrelsen inte är enig, underställas Kungl. Maj:t för godkännande.

Företagsstiftelserna skulle i regel enligt 1948 års avtal erhålla 24 procent av avgifterna. Enligt 1950 års avtal utgjorde företagsstiftelsernas andel i avgifterna i allmänhet 10 procent men i vissa fall 20 procent av avgifterna. Medlen skall användas för ändamål av samma art som angivits beträffande centralstiftelsen.

Företagsstiftelsens styrelse består i regel av sju ledamöter, av vilka tre utses av vederbörande företag, en utses av tjänstemännen och arbetsledarna hos företaget, en utses av arbetarna vid företagets fabriker, en utses av de skogs- och flottningsarbetare, som berörs av företagets verksamhet, samt en, tillika ordförande, utses av Kungl. Maj:t efter samråd med cellulosaföreningen. Beslut om anslag, som ej biträdes av ordföranden, skall underställas Kungl. Maj:t för godkännande. Beslut om anslag å belopp över 100 000 kronor skall godkännas av styrelsen för centralstiftelsen.

Stiftelsen pappersbrukens forskningsinstitut skulle erhålla 3 procent av de avgifter som enligt 1950 års avtal utgick för exporterat papper och papp. Medel som tillföll stiftelsen användes för att tillgodose forskning inom papperstekniken vid vissa svenska institutioner.

De bestämmelser som reglerar beskattningsfrågorna i samband med avgifternas erläggande och återbetalning finns intagna i särskilda författningar, nämligen förordningarna den 30 juni 1948 (nr 497) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till vissa stiftelser, m. m. och

den 30 mars 1951 (nr 148) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till vissa stiftelser, m. m. Bestämmelserna innebär i huvudsak följande.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse vid inkomsttaxeringen (1 §) medgavs avdrag för erlagda konjunkturutmättningsavgifter. De stiftelser och fonder till vilka avgifterna inbetalades eller överfördes är befriade från skyldighet att erlagga skatt för inkomst och förmögenhet.

Beträffande återbetalning av medel från centralstiftelse, länsstiftelse, företagsstiftelse eller pappersbrukens forskningsinstitut stadgas följande (3 §). Skattskyldig, för vilken rätt till avdrag för erlagda avgifter föreläggas, skall såsom intäkt av rörelse upptaga sådana medel som utbetalats till den skattskyldige eller eljest kommit honom tillgodo. Beskattning sker för det beskattningsår, då medlen kommit den skattskyldige tillgodo. Föredragande departementschefen anförde i proposition 68/1951 på tal härom bl. a. följande.

Å andra sidan böra till vederbörande företag utbetalade medel — vare sig de utbetalas direkt från någon av fonderna eller såsom bidrag från någon av de övriga stiftelserna — beskattas hos företaget såsom intäkt av rörelse för det beskattningsår, då medlen kommit företaget till godo. Det nu sagda bör gälla även i fråga om räntemedel, som utbetalas till företaget. Skulle bidrag från länsstiftelse, centralstiftelsen eller företagsstiftelse formellt icke utbetalas till vederbörande företag men likväl komma företaget till godo — bidrag utbetalas t. ex. till annan än företaget för utförande av vägbyggnad å företagens egendom — bör även dylikt bidrag upptagas som intäkt av rörelse för det beskattningsår, då bidraget kommit företaget till godo. Huruvida företaget vid taxering må njuta avdrag med belopp, motsvarande sådant bidrag eller del därav, får avgöras enligt vanliga regler. — — —

Anmärkas må att de föreslagna bestämmelserna icke avse att reglera frågan om skattskyldighet för medel, som från stiftelserna kunna komma att utbetalas till annan än de ifrågakommande företagen. Denna fråga får alltså bedömas enligt eljest gällande regler.

Reglerna om avgifterna enligt 1951 och 1952 års avtal är något annorlunda utformade. Avgifterna — som var avdragsgilla vid inkomsttaxeringen — inbetalades till riksgäldskontoret. Av avgifterna skulle 26 procent omedelbart inlevereras till statsverket såsom staten tillkommande skatt. Till företagen skall 40 procent av avgifterna återbetalas med $1/5$ varje år med första utbetalning under januari 1959, därest inte Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar medger tidigare utbetalning. Vid återbetalningen till företagen av denna del av avgifterna utgör beloppet vid taxering till statlig inkomstskatt inte skattepliktig inkomst. Däremot skall vid taxering till kommunal inkomstskatt såsom intäkt av rörelse i samband med återbetalningen upptagas inte blott det belopp som återbetalats utan även det skattebelopp om 26 procent av avgifterna, som tillfallit statsverket.

Återstoden av avgifterna fördelas efter i avtalen närmare angivna grunder på företagsstiftelser och vissa institut eller stiftelser för forskning samt på vissa inom riksgäldskontoret bildade fonder, dels för åtgärder till fromma för

skogsvården (skogsvårdsfond) och dels för arbetsanskaffning inom skogsindustrierna vid lågkonjunktur eller liknande ändamål (lågkonjunkturfond).

Utbetalning till företagsstiftelse eller för forskning sker med 1/5 varje år med första utbetalning under januari 1959, såvida inte Kungl. Maj:t medger tidigare utbetalning.

Skogsvårds- och lågkonjunkturfonderna skall användas, när detta ur konjunktursynpunkt finnes lämpligt. Kungl. Maj:t bestämmer tidpunkten för användningen och den omfattning i vilken medlen vid olika tidpunkter får tas i anspråk. Beträffande skogsvårdsfonden gäller att beslut om utbetalning inte får fattas senare än att utbetalning kan påbörjas med ingången av år 1962. — Om lågkonjunkturfond inte till fullo tagits i anspråk före den 1 januari 1967, kan de därefter även disponeras för skogsvårdens främjande, vägbyggnader och dylikt samt för skoglig och teknisk forskning och utbildning. Skulle fondernas medel inte vara förbrukade den 1 januari 1972 äger företagen då erhålla vad som återstår i proportion till erlagda avgifter.

I fråga om beskattningen av medel, som utbetalas från stiftelserna eller fonderna till skattskyldig, för vilken rätt till avdrag för erlagda avgifter föreläggat, gäller att det återbetalda beloppet eller vad som eljest av stiftelsernas eller fondernas medel kommer honom tillgodo skall upptagas såsom intäkt av rörelse vid taxering enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt. Bestämmelser härom finns intagna i 4 § förordningen den 25 april 1952 (nr 185) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende år 1952, m. m.

I samband med införandet av bestämmelser om 1952 års exportavgifter vidtogs även vissa ändringar i fråga om de exportavgifter, som enligt 1950 års avtal skulle utgå under år 1951. Ändringarna, som grundar sig på tilläggsavtal mellan parterna för 1950 års avtal, innebär i huvudsak att beskattningen av den del av exportavgifterna för sista kvartalet 1951 som skulle återbetalas till företagen ordnades efter samma linjer som överenskommits beträffande 1952 års avgifter. Ändringarna berör inte fördelningen av avgifterna på de olika stiftelserna och ej heller beskattningen av medel som utbetalas eller eljest kommer företagen tillgodo från stiftelserna.

De bestämmelser som rör beskattningsfrågorna beträffande exportavgifterna för sista kvartalet 1951 finns, såvitt nu är i fråga, intagna i förordningen den 25 april 1952 (nr 187) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för vissa exportavgifter avseende fjärde kvartalet 1951, m. m.

Slutligen må i detta sammanhang nämnas att genom tilläggsavtal den 18 november 1955 överenskommits att 10 miljoner kronor, som enligt tidigare avtal skulle tillföras länsstiftelserna, och ett lika stort belopp, som skulle tillföras skogsvårdsfonden, i stället skulle användas för central skoglig

forskning. Hälften av det sammanlagda beloppet skulle ställas till förfogande för styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut, 5 miljoner kronor tillföras en fond för skoglig forskning och 5 miljoner kronor ställas till förfogande för en nämnd för arbets- och maskinteknisk forsknings- och försöksverksamhet i skogsbruket.

Genom förordningar den 6 april 1956, nr 100—102, har utbetalningar till exportföretagen från sagda fond och nämnd jämställts med utbetalningar från övriga stiftelser och fonder, som berörs av avtalen.

Svenska cellulosaaföreningens och svenska trämasseföreningens skrivelse. Föreningarna framhåller inledningsvis att de medel, som på grund av 1948 års avtal tillföll länsstiftelserna inte var av den storleksordning att bidrag med fördel ansetts kunna lämnas till enskilda skogsägare. Dessa medel torde helt ha förbrukats för gemensamma forskningsuppgifter och liknande.

På grund av 1950 års avtal tillföres däremot länsstiftelserna omkring 52 miljoner kronor. Dessa medel användes nu successivt under åren 1958—1962 med en femtedel årligen av länsstiftelserna för bidrag till det enskilda skogsbruket. I samband härmed har fråga uppstått om hur bidrag från länsstiftelserna skattemässigt skall behandlas hos mottagarna.

Föreningarna anser att av allmänna rättsregler skulle följa att bidragen vid taxering avdrages från mottagarens bruttokostnad för de åtgärder, till vilka bidragen utgått, och att nettokostnaden därefter är att betrakta såsom omedelbart eller genom värdeminskningssavdrag avdragsgill respektive icke avdragsgill kostnad, allt efter åtgärdernas natur. Detta betraktelsesätt torde gälla sådana bidragmottagare som inte själva inbetalat konjunkturutmättningsavgifter enligt 1950 års avtal. I fråga om skogsägare som erlagt sådana avgifter gäller däremot på grund av de särskilda bestämmelserna i förordningen den 30 mars 1951, nr 148, att bidrag från länsstiftelse beskattas såsom intäkt i rörelsen.

Innebörden av de angivna beskattningsreglerna belyses i skrivelserna av följande exempel.

Om bidrag till anläggningskostnader lämnas av en länsstiftelse till en för ett flertal skogsfastigheter gemensam vägsamfällighet, bildad enligt lagen om enskilda vägar, kommer flertalet delägare för sina andelar i kostnaderna för vägen att belastas med nettokostnaden, således byggnadskostnaden efter avdrag för de å deras fastigheter belöpande andelarna av bidraget, medan den skogsägare, som tidigare erlagt konjunkturutmättningsavgift därutöver belastas med den på bidragsbeloppet för hans del belöpande skatten, skattebelastningen under beskattningsåret utgör härvid, om skogsägaren är ett bolag, f. n. genomsnittligt 60—65 % av bidragsbeloppet. — Om vägsamfälligheten senare får ett bidrag till underhållskostnaderna minskar detta för flertalet delägare deras avdragsgilla omkostnader i förvärvskällan »inkomst av jordbruksfastighet». För delägare, som erlagt konjunkturutmättningsavgift, minskas nettointäkten i förvärvskällan »inkomst av jordbruksfastighet» med hela kostnadsbeloppet medan bidraget gottgöres förvärvskällan »rörelse». Sistnämnda förhållande gäller jämväl om bidrag utgått för skogsvårdsåtgärder eller andra avdragsgilla kostnader. Bort-

sett från den olikhet i skatteintäkterna från de båda kategorierna skogsägare som i det sist anförda exemplet uppstår i skogskommunerna, i de fall då nettointäkterna av förvärvskällan överstiger procentavdraget, kan den skogsägare som erlagt konjunkturutjämningsavgifter genom minskade möjligheter att utnyttja procentavdraget åsamkas merskatt på grund av bestämmelsen om att av honom uppburna bidrag från länsstiftelserna skola tillgodoräknas rörelsen i stället för skogsbruket. Detta skulle med nuvarande virkespriser och med den sysselsättningspolitik som i övrigt tillämpas av skogsindustriföretagen i dag bliva fallet inom stora delar av Norrlands inland och nordligare trakter.

Föreningarna utgår från att den skattemässiga behandlingen av bidragen från länsstiftelserna inte varit föremål för speciell uppmärksamhet vid utformningen av 1950 eller tidigare års avtal. Ej heller har, säger föreningarna, skattefrågorna enligt 1951 års förordning eller dess föregångare varit föremål för uppmärksamhet vare sig från de avtalsslutande branschorganisationernas eller företagens sida i vidare mån, än att man funnit det riktigt och självklart, att sådana från tidigare skattemässigt avdragna konjunkturutjämningsavgifter härflytande medel, som utan förbehåll för användningssättet återbetalas till företagen, skall bli föremål för beskattning vid återbetalningen enligt de regler, som gäller vid återbetalningstillfället. Däremot anser föreningarna det vara en uppenbar oformlighet att bidrag i en förvärvskälla för vissa skattskyldiga skall anses utgöra intäkt i en annan och att bidragen jämväl i övrigt behandlas olika i olika mottagares hand, oavsett att bidragen lämnats för enahanda ändamål i enahanda verksamhet, bedriven under enahanda betingelser. Föreningarna förutsätter att de nyss redovisade konsekvenserna av beskattningsreglerna sådana de utformats i 1951 års förordning inte kan ha varit avsedda av någon av de avtalande parterna.

I skrivelsen erinras om att det av chefen för handelsdepartementet i skrivelse den 9 juni 1958 ifrågasatts, att länsstiftelserna skulle ge bidragsgivningen en sysselsättningsskapande inriktning. I anslutning härtill framhåller föreningarna att de ogynnsamma skattekonsekvenserna för företag, som erlagt konjunkturutjämningsavgift, medför att det för företagen framstår som tveksamt huruvida bidrag från länsstiftelserna i svaga konjunkturlägen blir så förmånliga att den sysselsättningsbefrämjande effekten uppnås. Särskilt i fråga om byggnads- och anläggningsarbeten blir likviditetsbelastningen för företagen mycket betungande, eftersom det omedelbart effektiva värdet av bidragen för denna skogsägargrupp blir endast 35—40 procent av bidragsbeloppen. Först i den mån en ändring härutinnan kommer till stånd, torde man kunna påräkna att de skogsindustriföretag som deltagit i avtalen om konjunkturutjämningsavgifter skall vara benägna att för sin del utnyttja bidragsmöjligheterna just vid de tidpunkter och för just de ändamål som ur sysselsättningssynpunkt framstår som önskvärda.

Under åberopande härav hemställer föreningarna, att bidrag från länsstiftelserna skulle, utan hinder av de särskilda bestämmelserna i 3 § förordningen den 30 mars 1951 (nr 148) om rätt att vid taxering för inkomst

njuta avdrag för avgifter till vissa stiftelser, m. m. även i fråga om skattskyldig, för vilken avdragsrätt enligt 1 § förordningen förelegat, behandlas enligt eljest gällande regler.

Remissyttrandena. Riksskattenämnden, skogsstyrelsen samt länsstyrelserna i Västernorrlands och Jämtlands län tillstyrker att sådana åtgärder vidtages att bidrag från länsstiftelse i skattehänseende behandlas lika hos mottagaren vare sig denne erlagt konjunkturutmättningsavgift eller ej. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* framhåller därvid, att det av framställningen framgår att tillämpningen av 3 § förordningen den 30 mars 1951 (nr 148) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgift till vissa stiftelser m. m. medför komplikationer, som inte kan förenas med kravet på en jämn och likformig beskattning. Länsstyrelsen anför bl. a. följande.

Ur allmänna rättvisesynpunkter kan det icke vara riktigt att betrakta de av länsstiftelserna beviljade anslagen till skogsfrämjande åtgärder såsom återbetalning av inlevererade avgifter. Anslagen kunna närmast likställas med bidrag från det allmänna, avsedda att i första hand tillgodose samhällsekonomiska intressen, och äro oberoende av, huruvida anslagsmottagaren verkställt inbetalning av stiftelsemedlen eller ej. De avgiftsbetalande företagen torde allenast i ringa mån kunna påverka anslagens användning. Med hänsyn till läget på arbetsmarknaden torde, för den händelse stiftelsemedel icke stode till disposition, vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder få insättas från det allmännas sida. Enligt länsstyrelsens mening kan det sålunda anses vara en tolkningsfråga, huruvida medel, som anslås av länsstiftelserna, skola anses i främsta rummet komma skogsägarna eller det allmänna till godo. Härtill kommer, såsom föreningarna framhållit, att det framstår som en oformlighet att anslagen skola behandlas olika i olika mottagares hand.

Riksskattenämnden och länsstyrelsen i Västernorrlands län anser att i första hand ändring bör ske i bestämmelsen om att bidrag från länsstiftelse alltid beskattas såsom intäkt av rörelse. Riksskattenämnden föreslår att valrätt medgives den skattskyldige mellan att upptaga återbetalda medel såsom intäkt av rörelse eller av jordbruksfastighet.

Riksskattenämnden framhåller därutöver, att praxis i fråga om beskattningen av bidrag till anläggningsarbeten inte är så klar som i föreningarnas skrivelse antages. Den skattefrihet för vissa bidrag som förutsättes i skrivelsen har, såvitt nämnden har sig bekant, inte varit föremål för regeringsrättens prövning. Det kan därför inte uteslutas, att även bidrag för dylika ändamål behandlas som skattepliktiga. Nämnden anser att hithörande frågor bör göras till föremål för ytterligare utredning.

Även länsstyrelsen i Västernorrlands län berör denna fråga och påpekar att den rättstolkning åt vilken föreningarna givit uttryck inte är tillämplig för alla tänkbara fall. Anslag till årliga driftkostnader anses exempelvis regelmässigt utgöra skattepliktig inkomst.

Kammarrätten och länsstyrelsen i Gävleborgs län avstyrker i prin-

cip åtgärder i framställningens syfte. Myndigheterna anser, att syftet med rätten till avdrag för konjunkturutmättningsavgifter varit att medge ett temporärt uppskov med beskattningen av viss rörelseinkomst intill dess det visat sig i vad mån och när de innehållna intäkterna återbetalas till de skattskyldiga eller eljest kommer dem tillgodo. Kammarrätten tillägger, att föreningarna med skrivelsen åsyftar att skatteskulden å den genom avgifter innehållna delen av intäkt i rörelsen, som genom utbetalning direkt eller indirekt återbetalats genom länsstiftelserna, över huvud inte infrias. Infriandet av den skatteskuld, som vidlåder sådana av länsstiftelserna utbetalade medel, minskar uppenbarligen det belopp, som blir tillgängligt för med utbetalningarna avsedda ändamål. Kammarrätten anser sig inte kunna bedöma i vad mån behov föreligger av åtgärder till befrämjande av tillgången till arbetstillfällen och om de skattskyldiga för vidtagandet av sådana åtgärder är i behov av skattelättnader. En generell eftergift av skatteskuld på sätt föreningarna föreslagit läser dock, förklarar kammarrätten, inte kunna innebära ett efter behovet i det särskilda fallet riktigt utmätt understöd.

Även om kammarrätten och länsstyrelsen i Gävleborgs län sålunda inte funnit sig kunna tillstyrka framställningen har myndigheterna dock funnit sig kunna biträda en mindre jämkning i de nu gällande bestämmelserna.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län ifrågasätter sålunda om inte möjlighet borde tillskapas att i speciella undantagsfall medge dispens från regeln att det återbekomna bidraget skall anses som rörelseintäkt och i stället föreskriva, att bidraget skall upptagas såsom intäkt av annan förvärvskälla. Dispensprövningen anses av länsstyrelsen böra ske hos Kungl. Maj:t.

Kammarrätten åter erinrar om att syftet med rätten till avdrag för erlagd konjunkturutmättningsavgift var att den skattskyldige därigenom skulle erhålla ett temporärt uppskov med beskattningen av viss rörelseinkomst. Det synes då följdriktigt, att den skattskyldige inte beskattas i den i 3 § av förordningen angivna ordningen för mottagna avgiftsmedel till högre belopp än det, varmed han varit berättigad till avdrag för inbetalda avgifter. Överskjutande belopp bör i beskattningshänseende behandlas på samma sätt som utbetalning till skattskyldig, som inte varit berättigad till avdrag för konjunkturutmättningsavgift.

I ett par yttranden framhålles att de skatteproblem som aktualiserats av föreningarna möjligen även kan uppkomma i samband med utbetalningar genom vissa av de övriga genom 1950 års överenskommelser bildade stiftelserna, liksom även i samband med utbetalning av exportavgifter enligt 1951 och 1952 års avtal.

Departementschefen. Den beskattningsfråga som aktualiserats av framställningen avser blott sådana belopp av konjunkturutmättnings- och exportavgifter som inte återbetalas direkt till företagen utan indirekt kommer före-

tagen tillgodo såsom ett bidrag för ett särskilt angivet ändamål. Karakteristiskt för sådana bidrag blir det förhållandet att företaget inte har bestämmanderätt beträffande bidragets användning.

Med utgångspunkt härifrån har organisationerna hävdad, att den ovillkorliga beskattningen av bidrag från länsstiftelse till företag som haft att erlägga konjunkturutjämningsavgift inte varit avsedd vid bestämmelsernas tillkomst. Emot denna uppfattning står dock det tidigare redovisade uttalandet av vederbörande departementschef om att beskattning bör ske även om medlen utbetalas från någon av ifrågavarande stiftelser och även om bidrag från länsstiftelse m. m. inte utbetalas direkt till företaget men likväl kommer företaget tillgodo, t. ex. när bidrag utbetalas till annan för utförande av vägbyggnad å företagens egendom.

Denna ovillkorliga beskattning av medel som tidigare avdragits vid beräkning av företagens inkomst av rörelse men som nu återbetalas — direkt eller indirekt — synes i och för sig inte kunna göras till föremål för berättigade invändningar. Såsom framhållits av bl. a. kammarrätten är det här icke fråga om annat än att beskattningen av viss rörelseinkomst uppskjutits intill dess det visat sig om och i vad mån inkomsten verkligen kommer företaget tillgodo.

Mot bakgrunden härav framstår det inte heller som i och för sig oriktigt att bidrag från länsstiftelse kan komma att behandlas olika hos å ena sidan företag som erlagt konjunkturutjämningsavgift och å andra sidan annan skogsägare. Från skattemässiga utgångspunkter kan det sålunda knappast anföras bärande skäl för en ändring av ifrågavarande bestämmelser. Emellertid måste det beaktas, att företagens läge kan vara sådant att de inte anser sig kunna av egna medel lämna det bidrag till här avsedda investeringar som skattereglerna förutsätter. Företag som erlagt konjunkturutjämningsavgift kan sålunda anse sig böra avböja bidrag för arbeten, som ur sysselsättningsynpunkt ter sig angelägna i nuvarande arbetsmarknadsläge men vilkas reella nytta för företaget inte motiverar den skatteutgift bidraget skulle medföra.

Ur sysselsättningssynpunkt synes det olägligt att bestämmelserna får sådana konsekvenser. Det är tvärtom i nu rådande läge ett starkt önskemål att länsstiftelserna kan ge bidragsgivningen en sysselsättningsskapande inriktning. Under dessa omständigheter synes det påkallat att medge ett temporärt undantag från skatteplikten.

Jag anser mig därför böra förorda, att särskilda bestämmelser utfärdas, som i erforderlig mån medger skattefrihet för ifrågavarande bidrag. För vilken tid skattefrihet bör åtnjutas, bör göras beroende av konjunkturläget. Det torde därför vara lämpligt, att Kungl. Maj:t får bemyndigande att vid behov medge sådan skattefrihet. Om bemyndigandet erhålles, är det min avsikt föreslå Kungl. Maj:t att skattefrihet medges i första hand för sådana med ansökningen avsedda bidrag som uppbäres under räkenskapsår, för vilket beskattning sker i första instans under åren 1959, 1960 eller 1961. Självfallet bör samtidigt stadgas, att avdrag inte får åtnjutas, vare sig di-

rekt såsom omkostnad eller indirekt genom värdeminskingsavdrag, för utgifter, som täckts av bidragen.

Frågan om ytterligare medgivanden torde få upptagas senare, i den mån det finnes påkallat med hänsyn till konjunkturläget.

I anledning av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå 1959 års riksdag att

bemyndiga Kungl. Maj:t att, i den mån det arbetsmarknadspolitiska läget det påkallar, förordna att konjunktur-utjämnings- och exportavgiftsmedel som utbetalas av stiftelse eller fond i form av anslag till visst ändamål, icke skall utgöra skattepliktig inkomst vid taxering enligt kommunal-skattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alice Magnusson